

Datum:

2026-03-05

Diarienummer:

MN-2026-2019

Yttrande över Klimat- och näringslivsdepartementets remiss - En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden (SOU 2025:122) STK-2026-367

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Yttrande

Miljönämnden delar utredningens bedömning att handläggningstiderna i vissa miljöärenden är långa och att åtgärder för att effektivisera processen därför är motiverade. En kortare instanskedja, en mer ändamålsenlig instansordning och att prövningen tidigareläggs till domstol kan bidra till mer förutsebara och tidsmässigt effektivare processer samt minska den totala genomströmningstiden.

Miljönämnden ser även fördelar med ändrade regler för prövningstillstånd och införande av avgifter, vilket kan bidra till en mer styrd överprövning där endast ärenden med betydande juridisk eller praktisk relevans tas upp. Avgifter kan ge incitament för att överklaga endast när det finns skäl att ifrågasätta beslutets riktighet, vilket kortar handläggningstider och frigör resurser för mer komplexa ärenden. Dessa åtgärder kan därmed bidra till ökad effektivitet utan att kompromissa med rättssäkerheten.

De föreslagna ändringarna innebär att länsstyrelsens roll som första överprövande instans i vissa kommunala ärenden enligt miljöbalken tas bort, vilket gör att överklaganden i stället ska prövas direkt av mark- och miljödomstol. Det är därför viktigt att säkerställa att lokalkännedom fortsatt tas tillvara, så att domstolarna kan fatta beslut med tillräcklig kunskap om lokala och regionala förutsättningar samt nationella intressen och miljörättsliga aspekter.

Miljönämnden vill även lyfta att förslagen bör ses ur ett helhetsperspektiv där samtliga förändringar i miljöprövningssystemet som föreslagits den senaste tiden, bland annat genom miljötillståndsutredningen, beaktas. De samlade effekterna av dessa reformer behöver utredas närmare, särskilt vad gäller

konsekvenser för kommunernas tillsynsansvar och hantering av anmälningsärenden.

Miljönämnden vill särskilt framhålla vikten av att kommunernas kompetensförsörjning och organisatoriska förutsättningar beaktas. Det bör även säkerställas att kommunerna ges full kostnadstäckning för eventuella förändringar som innebär att kommunerna får ett utökat ansvar.

I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör säkerställas en tydlig ansvarsfördelning mellan stat och kommun, en i hela landet likvärdig tillämpning av miljöbalkens allmänna hänsynsregler, ett rättssäkert tillvaratagande av statliga och allmänna intressen samt en tydlig och systematisk uppföljning av hur reformen, inklusive ändrade prövningstillstånd och avgifter, påverkar rättssäkerheten, kompetensförsörjningen och resursanvändningen för både kommuner och statliga myndigheter.

Miljönämnden anser att en effektivare process är angelägen, men effektivitet bör förenas med bibehållen kvalitet och tydlig ansvarsfördelning.

Ordförande

Sofia Hedén